ALİ BİN SEHL İSFEHANÎ

Evliyânın büyüklerinden. İsmi, Ali bin Sehl bin el-Ezher el-İsfehânî. Künyesi Ebü'l Hasen'dir. Cüneyd-i Bağdadî, Ebû Tûrâb Nahşebi gibi büyük zatlarla görüştü. Muhammed bin Yûsuf el-Benna'nın talebesidir. Remle'de otururdu. 261 (m. 874)'de vefât etti. Hadîs-i şerîf ilminde sika (güvenilir) bir râvi idi.

Ali bin Sehl (radıyallahü anh), Velîd bin Müslim, Haccâc bin Muhammed, Zeyd bin Ebiz-Zerkâ, Damra bin Rebîa, Şebâbe bin Sevvâr Müemmil bin İsmail ve başka zâtlardan rivâyetlerde bulundu. Kendisinden de, Ebû Dâvûd, Nesâî, İbn-i Huzeyme, İbn-i Cerîr, Muhammed bin Hârûn er-Re'yânî, Ebû Zür'a, Ebû Hâtem ve başka zatlar rivâyette bulunmuşlardır.

Cüneyd-i Bağdadî (radıyallahü anh) ile mektûblaşırlardı. Allahü teâlânın takdîrine razı olmak ve nefsinin arzularına muhalefet etmekte, herkesin beğenip takdîr ettiği, fevkalâde üstün ve şaşılacak bir hâle sahip idi. Ba'zan yirmi gün birşey yemeden durduğu olurdu. Az sözle çok şeyi anlatan, hoş bir ifâdesi vardı. Amr bin Osman, kendisini ziyâret için İsfehân'a geldi. Ali bin Sehl (radıyallahü anh), Amr bin Osman'ın otuzbin altın olan borcunu ödeyip, sıkıntıdan kurtardı. Buyurdu ki, "Siz zannediyor musunuz ki benim ölümüm başkalarının ölümü gibi olacak. Herkes gibi hasta olacağımı herkesin ziyâretime geleceğini mi zannediyorsunuz? Hiç öyle olmayacak Beni da'vet edecekler ve ben de kabûl edeceğim." Bir gün yolda giderken "Lebbeyk (Buyur. Emre amadeyim) deyip yere çöktü. Bunu gören Ebû Hasan Müzeyyin şöyle anlatıyor: Ali bin Sehl (radıyallahü anh) yerde yatar vaziyette iken hemen yanına koştum, (Lâ ilahe illallah) demesini söyledim. Tebessüm edip buyurdu ki: "Sen, Kelime-i tevhîd söylememi istiyorsun. Allahü teâlânın izzetine yemîn ederim ki, onunla benim aramda yalnız izzet perdesi var" buyurdu ve rûhunu teslim etti Bundan sonra kendi kendime "Benim gibi birisi Allahü teâlânın velîsi olan bir zâta nasıl Kelime-i tevhîd telkin edebilir. Vah vah vah" diye mahcûb oldum." Ali bin Sehl'in (radıyallahü anh) kabri İsfehân'da Topçu kabristanındadır.

Ali bin Sehl'in (radıyallahü anh) rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte, Peygamber efendimiz Hazreti Enes bin Mâlik'e buyurdu ki: "Zâlim de olsa, mazlûm da olsa, kardeşine yardım et" Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) "Yâ Resûlallah! Kardeşim mazlûm ise yardım ederim de, zâlim ise ona nasıl yardım edebilirim?" diye sordu. Peygamber efendimiz buyurdu ki: "Onu zulümden vaz geçirmen, senden ona yardımdır."

Hazreti Ali bin Sehl buyurdu ki: "Tasavvuf, insanı Allahü teâlâdan uzaklaştıran şeylerin hepsini terk etmektir."

"Allahü teâlâyı hakkıyla tanıyan O'ndan başkasında sükûn bulamaz."

"Allahü teâlâya yaklaşmak, Allahü teâlânın velî kulları hâriç, bütün mahlûklardan uzaklaşmaktır. Allahü teâlânın velî kullarına yakınlık, insanı Allahü teâlâya yaklaştırır."

"Ahmak olanların sana çok iltifâtkâr davranması ve düşünmeden cevap vermesi seni aldatmasın." "Akıl ile beraber rûh, insanı âhırete, nefsin hevâ ve hevesine muhalefet etmeye da'vet eder." "Allahü teâlâ hepimizi yaptığımız iyi ameller ile gurûrlanmaktan muhafaza etsin."

"Akıl ile hevâ (boş arzu, istek) birbirinin zıddıdır. Aklın yardımcısı tevfîk (Allahü teâlânın yardımı), hevânın dostu ise yardımsız bırakılmaktır. Nefs bu ikisinin (akıl ve hevânın) arasındadır. Hangisi gâlib gelirse ona tâbi olur."

"Zenginliği aradım. İlimde buldum. Övülmeyi aradım. Fakîrlikte buldum. Afiyeti (günahsız olmayı) aradım, zühdde (şüphelilere düşmek korkusuyla mübahların çoğunu terk etmekte) buldum. Kolay hesabı aradım, susmakta buldum. Rahat aradım, vermekte, cömertlikte buldum."

"Kim kalbini anlayışlı kılarsa, o kalb dünyâdan ve dünyâda olan şeylerden yüz çevirir. Kim kalbini cehâlette bırakırsa, o kalb aldatıcı ve geçici zevklere tâbi olur."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 404

2) Nefehât-ül-üns sh. 158

3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-6, sh. 329

4) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 94

5) Risâlei Kuşeyrî sh. 131

6) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 233

7) Sıfat-üs-safve cild-4, sh. 66

8) Târîh-i Isfehân cild-2, sh. 14

9) El-Muntazam cild-6, sh. 155